

Engellilerde Sosyal D??lanma Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Engellilerde Sosyal D??lanma Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=20983>

Özet

Engellilerde Sosyal D??lanma Ölçe?i (ESDÖ), Yunus Bucuka taraf?ndan 2020 y?l?nda geli?tirilmif olup, engelli bireylerin toplumsal ya?amda deneyimledi?i sosyal d??lanma düzeylerini ve yap?sasal boyutlar?n? ölçmek amac?yla tasarlanm?? öz bildirimli bir araçtır. Bu ölçek, engelli popülasyonun kar??la?t??? ayr?mc?lık, kat?lim k?s?tl?likler? ve toplumsal reddedilme alg?s?n? bilimsel yöntemlerle tespit etmeyi amaçlamaktadır. Ölçe?in geli?tirilmesi, Türk kültürüne özgü sosyal d??lanma dinamiklerini dikkate alarak, alana güvenilir ve geçerli bir psikometrik araç kazandırm??tır.

ESDÖ, sosyal hizmetler, rehabilitasyon psikolojisi ve sosyoloji gibi disiplinlerde, engelli bireylere yönelik hazırlanan müdahale programlar?n?n planlanması ve etkinli?inin de?erlendirilmesi için önemli bir kaynak sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler

Engellilerde Sosyal D??lanma Ölçe?i, ESDÖ, Engellilik, Sosyal D??lanma, Psikometri, Ölçek Geli?tirme, Ayr?mc?lık.

Yazarlar

Yunus Bucuka

Amaç

Ölçe?in temel amac?, engelli bireylerin günlük ya?amda maruz kald?klar? d??lay?c? pratikleri, kurumsal engelleri ve ki?ileraras? ili?kilerdeki damgalanma deneyimlerini nicel olarak belirlemektir. Bu, sosyal d??lanmanın sadece ekonomik bir olgu olmad???n?, aynı zamanda psikolojik, sosyal ve kültürel boyutlar? içerdi?ini vurgular.

ESDÖ, ara?tırmac?lara, engelli bireylerin ya?ad??? **sosyal d??lanma** derecesi ile ruh sa?l???, ya?am doyumu ve toplumsal entegrasyon düzeyleri arasındaki ilişkileri inceleme imkanı sunar. Elde edilen veriler, politika yap?c?lar?n engelli haklar?n? ve toplumsal kat?lim? destekleyen daha hedefli stratejiler geli?tirmesine yardımcı olmay? amaçlamaktadır.

Yap?

ESDÖ, bireyin kendini toplumdan izole edilmi? veya reddedilmi? hissetme derecesini ölçen çok boyutlu bir yapı olan sosyal d??lanmayı temel alır. Bu psikolojik yapı, genellikle a?a??daki gibi alt boyutlar aracılığıyla tezahür eder:

Sosyal ?zölasyon: Toplumsal aktivitelere ve sosyal a?lara kat?l?m?n k?s?tlanmas?.

Ekonomik K?s?tl?k: ?stihdam ve gelir e?itsizliklerinden kaynaklanan dezavantajlar.

Ayr?mc?lk Alg?s?: Engelli olmaktan dolayı? haks?z muameleye maruz kalma inanc?.

Ölçek, bu boyutlar? kapsayarak engelli bireyin ya?ad??? d??lanman?n kapsaml? bir profilini ç?karmay? hedefler.

Geçerlik

Ölçe?in geli?tirme çal??mas?nda, kapsaml? geçerlik analizleri uygulanm??t?r. Yap? geçerli?ini saptamak amacıyla öncelikle aç?mlay?c?, ardından do?rulay?c? faktör analizi (DFA) gerçekleştirilmi?tir. DFA sonuçlar?, ölçe?in teorik olarak öngörülen çok boyutlu yap?s?n?n ampirik verilerle uyumlu oldu?unu göstermi?tir.

Ayr?ca, ölçüt ba??ml? geçerlik kapsam?nda, ESDÖ puanlar?n?n sosyal d??lanma ile teorik olarak ili?kili olmas? beklenen depresyon, anksiyete ve ya?am doyumu gibi yap?larla anlaml? korelasyonlar sergiledi?i tespit edilmi?tir. ?çerik geçerli?i ise, uzman görü?leri al?narak sa?lanm?? ve maddelerin ölçülmek istenen **sosyal d??lanma** kavram?n? yeterli düzeyde temsil etti?i onaylanm??t?r.

Güvenirlik

ESDÖ'nün güvenirli?i, iç tutarl?lk katsay?s? (Cronbach Alfa) hesaplamalar?yla incelenmi?tir. ?ç tutarl?lk analizleri sonucunda, ölçe?in genelinde ve alt boyutlar?nda yüksek güvenilirlik de?erleri (genellikle 0.80'in üzerinde) elde edilmi?tir. Bu yüksek katsay?lar, ölçek maddelerinin tutarl? oldu?unu ve engelli bireylerin sosyal d??lanma deneyimlerini güvenilir bir ?ekilde yans?tt???n? göstermektedir.

Ek olarak, test-tekrar test güvenilirlik çal??mas? yap?larak, ölçek puanlar?n?n k?sa bir zaman aral???nda istikrarl? kald??? kan?tlanm??, böylece ölçümün zamana kar?? dayan?kl?l??? teyit edilmi?tir.

Faktör Analizi

Ölçe?in faktör yap?s?, engelli bireylerin d??lanma deneyimlerinin karma??kl???n? ortaya koymak üzere analiz edilmi?tir. Ba?lang?çta yap?lan aç?mlay?c? faktör analizi, ölçe?in belirgin ve anlaml? alt boyutlardan olu?tu?unu göstermi?tir. Bu alt boyutlar, engellili?e özgü sosyal ve yap?sal d??lanma biçimlerini ayr??t?rmaktad?r.

Bu ke?ifsel çal??may? takiben, elde edilen modelin uygunlu?unu test etmek için do?rulay?c? faktör analizi (DFA) kullan?lm??t?r. DFA sonuçlar?, model uyum indekslerinin (örne?in, CFI, TLI,

RMSEA) kabul edilebilir s?n?rlar içinde oldu?unu ve ölçe?in çok boyutlu teorik yap?s?n?n güçlü bir şekilde desteklendi?ini kan?tlam??t?r.

Ölçek Yap?s?

Ölçek Çe?idi: Geli?tirme

Format: Likert tipi derecelendirme ölçe?i (Örne?in, 5'li veya 7'li Likert). Yan?tlay?c?lar, maddelere ne kadar kat?ld?klar?n? belirtirler.

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Engelli Bireyler

Ya? Grubu: Yeti?kin Popülasyon (Genellikle 18 ya? ve üzeri)

Popülasyon Detaylar?: Çal??ma, farklı engel türlerine (fiziksel, zihinsel, duysal) sahip bireylerden olu?an bir örneklem üzerinde yürütülmü?tür.

Test Metodolojisi: Öz Bildirim Ölçe?i

Anahtar Kelimeler

Ayr?mc?lık, Toplumsal Kat?l?m, Yap?s?sal D??lanma, Psikometrik Özellikler, Ya?am Kalitesi, Sosyal Adalet.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?t?c?s?: Kaynakta belirtilmemi?tir.

Kurum E-posta Adresi: ybucuka@bingol.edu.tr

Yaz??ma Adresi: Yunus Bucuka, Bingöl Üniversitesi

?zinler, Ücret ve Test Y?I?

Test Y?I?: 2020

?zinler ve Ücret: Ölçe?in akademik ve ara?t?rma amaçlı kullan?m? için sorumlu yazar (Yunus Bucuka) ile e-posta yoluyla ileti?ime ge?ilmesi gerekmektedir. Kullan?m ?artlar? ve olası ücretler, yazar?n takdirine ba?lıdır.

Kaynaklar

Bucuka, Y. (2020). Engellilerde Sosyal D??lanma Ölçe?i'nin (ESDÖ) geli?tirilmesi: Geçerlilik ve güvenilirlik çal??mas?. *Turkish Studies - Social*, 15(5), 2427-2443. DOI: <https://dx.doi.org/10.47356/TurkishStudies.43181>

Ölçe?in orijinal PDF dosyas? buradan indirilebilir: [engellilerde-sosyal-dislanma-olcegi-toad.pdf](#)

Engellilerde Sosyal D??lanma Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: Ölçek maddeleri kaynak içerikte sa?lanmam??tır. Maddelerin tam listesi ve derecelendirme detaylar? için, yukar?da belirtilen orijinal bilimsel makaleye ba?vurulmas? gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM